

CƏBR. HƏQİQİ ƏDƏDLƏR

sürətli = olan kəslərdən məxrəcə kiçik olan böyük, məxrəcə böyük olan isə kiçik olur.

1. İki ədədin ədədi ortası 12,01, onlardan biri 18,43-dür. O biri ədədi tapın.

A) 5,59 B) 12,01 C) 18,43 D) 24,02 E) 15,22

O biri ədəd x olarsa, $\frac{x+18,43}{2} = 12,01$
 $x + 18,43 = 24,02$
 $x = 24,02 - 18,43$
 $x = 5,59$

2. Mənfi ədədlərin sayını göstərin:

1) $1,4 - \sqrt{2}$ 2) $2\sqrt{3} - 3\sqrt{2}$ 3) $\sqrt{3} - 1,8$
 4) $2,3 - \sqrt{5}$ 5) $2,5 - \sqrt{6}$
 A) 1   B) 2   C) 3   D) 4   E) 5

✓ 1) $1,4 - \sqrt{2} = \sqrt{1,96} - \sqrt{2} = \sqrt{1,96} - \sqrt{2} < 0$
 ✓ 2) $2\sqrt{3} - 3\sqrt{2} = \sqrt{12} - \sqrt{18} < 0$ 5) $2,5 - \sqrt{6} = \sqrt{6,25} - \sqrt{6} > 0$
 ✓ 3) $\sqrt{3} - 1,8 = \sqrt{3} - \sqrt{3,24} < 0$
 4) $2,3 - \sqrt{5} = \sqrt{5,29} - \sqrt{5} > 0$

3. Müsbət ədədlərin sayını göstərin:

1) $1,4 - \sqrt{2}$ 2) $3\sqrt{2} - 2\sqrt{3}$ 3) $\sqrt{3} - 1,8$
 4) $2,3 - \sqrt{5}$ 5) $2,5 - \sqrt{6}$
 A) 1   B) 2   C) 3   D) 4   E) 5

həqiqi $\rightarrow$ bərabər olan ədədlərə qarşılıqlı tərs ədədlər deyilən.

4. Aşağıdakı ədəd cütlərindən neçəsi qarşılıqlı tərs ədədlərdən ibarətdir?

1. $-\frac{9}{15}$ və $-1\frac{7}{8}$ 2. 1,5 və $-1,5$ 3. $\frac{5}{4}$ və 0,8
 4. -4 və $-0,25$ 5. 0,5 və -2
 A) 1   B) 2   C) 3   D) 4   E) 5

✓ 1) $-\frac{9}{15} \cdot \frac{-15}{8} = 1$ 2) məs ədədlərdir. ✓ 3) $\frac{5}{4} \cdot \frac{4}{5} = 1$
 ✓ 4) $-4 \cdot \frac{-25}{100} = 1$ 5) $0,5 \cdot (-2) = -1$

5. Aşağıdakı ədəd cütlərindən neçəsi qarşılıqlı tərs ədədlərdən ibarətdir?

1. $-\frac{7}{16}$ və $-2\frac{2}{7}$ 2. $-0,25$ və -4 3. $\frac{5}{6}$ və 1,2
 4. $-0,25$ və 4   5. 0,5 və $-0,5$
 A) 1   B) 2   C) 3   D) 4   E) 5

cüt dərəcəli kökün cavabı mənfi ola bilməz.
 tək dərəcəli kökün cavabı kökaltı ifadənin işarəsi ilə eynidir.

6. $a < 0$ olduqda $\sqrt[3]{a^9} - \sqrt[3]{a^7}$ ifadəsini sadələşdirin.

A) 0   B) $2a$ C) $-2a$ D) $\sqrt{a} - a$ E) $\sqrt{a} + a$

$a < 0$ olduqda $|a| = -a > 0$
 $a > 0$ olduqda $|a| = a > 0$
 $a = 0$ olduqda $|a| = a = 0$ olur.

7. $x < 0$ olduqda $\sqrt[3]{x^4} + \sqrt[3]{x^3}$ ifadəsini sadələşdirin.

A) $-2x$ B) $2x$ C) $\sqrt{x} + x$ D) 0   E) $\sqrt{x} - x$

$x < 0$ $\sqrt[3]{x^4} + \sqrt[3]{x^3} = |x| + x = -x + x = 0$

8. Aşağıdakı irrasional ədədlərdən hansı $\frac{1}{2}$ -dən böyükdür?

A) $\frac{1}{\sqrt{6}}$ B) $\frac{1}{2\sqrt{3}}$ C) $\frac{\sqrt{2}}{4}$ D) $\frac{1}{\sqrt{5}}$ E) $\frac{1}{\sqrt{3}}$

A) $\frac{1}{\sqrt{6}} < \frac{1}{2} = \frac{1}{\sqrt{4}}$ B) $\frac{1}{2\sqrt{3}} = \frac{1}{\sqrt{12}} < \frac{1}{2} = \frac{1}{\sqrt{4}}$ C) $\frac{\sqrt{2}}{4} < \frac{1}{2} = \frac{1}{\sqrt{4}}$
 D) $\frac{1}{\sqrt{5}} < \frac{1}{2} = \frac{1}{\sqrt{4}}$ E) $\frac{1}{\sqrt{3}} > \frac{1}{2} = \frac{1}{\sqrt{4}}$

9. $a = -\frac{4}{9}$, $b = -\frac{5}{6}$, $c = 0$ ədədlərini müqayisə edin.

A) $c > b > a$ B) $c < b < a$ C) $c < a < b$
 D) $b < c < b$ E) $b < a < c$

$a = -\frac{4}{9} = -\frac{8}{18}$, $b = -\frac{5}{6} = -\frac{15}{18}$, $c = 0$

mənfi ədədlərdən modulca kiçik olanı böyük, modulca böyük olanı kiçik olur.
 ədəd oxunda solda dayanmış ədəd sağdakından kiçikdir.

10. $a = -\frac{7}{15}$, $b = -\frac{9}{20}$, $c = 0$ ədədlərini müqayisə edin.

A) $c > b > a$ B) $c < b < a$ C) $b < a < c$
 D) $c < a < b$ E) $b < c < a$

sürət oxuq məxrəcə gətirək. $a = -\frac{7}{15} = \frac{-28}{60}$, $b = -\frac{9}{20} = \frac{-27}{60}$, $c = 0$

11. $-4,2$ və $1,6$ ədədləri arasında yerləşən tam ədədlərin cəmini tapın.

A) -10   B) -9   C) 9   D) -3   E) -12

12. $-5,1$ və $1,2$ ədədləri arasında yerləşən tam ədədlərin cəmini tapın.

A) 14   B) -14   C) -15   D) -13   E) -4

13. 3 ədədinin əksi ilə tərsinin fərqi tapın.

A) $-\frac{9}{3}$ B) $\frac{9}{3}$ C) $\sqrt{3} - \frac{1}{3}$ D) $\frac{1}{3} - \sqrt{3}$ E) $-\frac{10}{3}$

3-ün əksi -3 , tərsi $\frac{1}{3}$.
 $-3 - \frac{1}{3} = -(3 + \frac{1}{3}) = -3\frac{1}{3} = -\frac{10}{3}$

14. 2 ədədinin əksi ilə tərsinin fərqi tapın.

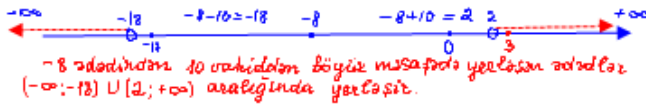
A) $-\frac{3}{2}$ B) $\sqrt{2} - \frac{1}{2}$ C) $-\frac{5}{2}$ D) $\frac{1}{2} - \sqrt{2}$ E) -1

CƏBR. HƏQİQİ ƏDƏDLƏR

15. Aşağıdakı ədədlərdən hansı ədəd oxunda 13 ədədindən 18 vahiddən kiçik məsafədə yerləşir?
A)31 B)-5 C)32 D)-6 **E)-4**

16. Aşağıdakı ədədlərdən hansı ədəd oxunda -8 ədədindən 10 vahiddən böyük məsafədə yerləşir?
A)-18 B)0 C)2 D)-17 E)3

17. $a = 4,9 \cdot 10^8$ və $b = 9,8 \cdot 10^7$ ədədləri arasında $a > b$, $a < b$ aşağıdakı münasibətlərdən hansı doğrudur?
A) $a = b$ B) $b = 2a$ C) $a = 2b$ **D) $a > b$** E) $a < b$

$a = m \cdot 10^n$ ($m < 10$, $n \in \mathbb{Z}$ kimi verilən ədədlərə, ədədin standart şəkli deyilir. Ədədin çox kiçik və çox böyük ədədləri standart şəkildə yazılır. m ədədin qiymətli hissəsi, n isə tərtibi adlanır. Tərtibi böyük olan ədəd böyük, kiçik olan ədəd kiçik olur. Tərtibi = olanda, qiymətli hissələri müqayisə olunur.

18. $a = 3,7 \cdot 10^9$ və $b = 7,4 \cdot 10^8$ ədədləri arasında aşağıdakı münasibətlərdən hansı doğrudur?
A) $a = b$ B) $b = 2a$ C) $a = 0,2b$ D) $a > b$ E) $a < b$

19. Dəyişənin $|x| = -x$ bərabərliyini ödəyən bütün qiymətləri çoxluğunu göstərin.
A){0} B) $(-\infty; \infty)$ C) $\emptyset$ **D) $(-\infty; 0]$** E) $[0; \infty)$

Ədədin modulu, müsbət qiyməti, həmin ədədin ədəd oxunda sıfırdan olan məsafəsinə deyilir. Məsafə mənfi rəqəmlərdə olmadığından istənilən x ədədinin modulu $|x| \geq 0$ olur.
 $|x| = -x \geq 0$
 $x \leq 0 \Rightarrow (-\infty; 0]$

20. Dəyişənin $|x| = x$ tənliyini ödəyən bütün qiymətləri çoxluğunu göstərin.
A){0} B) $(-\infty; 0]$ C) $(-\infty; \infty)$ D) $\emptyset$ **E) $[0; \infty)$**

$$|x| = x \geq 0$$

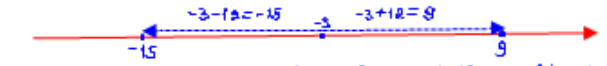
$$x \geq 0 \Rightarrow [0; \infty)$$

21. a və b ədədləri $(a + \sqrt{2})^2 + (b - 3)^2 = 0$ bərabərliyini ödəyirsə, $a + b$ cəmini tapın.
A)0 B) $\sqrt{2} - 3$ C) $3\sqrt{2}$ D)18 **E) $3 - \sqrt{2}$**

Ədədin, ifadənin kvadratı mənfi olmadığından iki mənfi olmayan $(a + \sqrt{2})^2$ və $(b - 3)^2$ ifadələrinin cəminin sıfıra bərabər olması üçün $a + \sqrt{2} = 0$ və $b - 3 = 0$ olmalıdır!
 $a = -\sqrt{2}$ $b = 3$
 $a + b = -\sqrt{2} + 3 = 3 - \sqrt{2}$

22. a və b ədədləri $(a - 2)^2 + (b + \sqrt{3})^2 = 0$ bərabərliyini ödəyirsə, $a + b$ cəmini tapın.
A)0 B) $-2 + \sqrt{3}$ C) $2 - \sqrt{3}$ D) $2\sqrt{3}$ E)7

23. Aşağıdakı ədədlərdən hansı ədəd oxunda -3-dən 12 vahid məsafədə yerləşir.
A)-12 B)-11 **C)9** D)12 E)11

24. Aşağıdakı ədədlərdən hansı ədəd oxunda 4-dən 16 vahid məsafədə yerləşir.
A)-16 B)16 C)-13 D)13 E)-12

25. Qarşılıqlı tərs ədədləri göstərin.
A)3; -3 B)3; 0,3 **C)3; $\frac{1}{3}$** D)3; $-\frac{1}{3}$ E)-3; $\frac{1}{3}$
həqiqi 1 -ə bərabər olan ədədlər qarşılıqlı tərs ədədlərdir.
 $3 \cdot \frac{1}{3} = 1$

26. Qarşılıqlı əks ədədləri göstərin.
A)3; $\frac{1}{3}$ B)3; 0,3 **C)3; -3** D)3; $-\frac{1}{3}$ E)-3; $-\frac{1}{3}$
Cəmi sıfıra = olan ədədlər əks ədədlərdir.
Əks ədədlər ədəd oxu üzərində sıfırdan müxtəlif tərəflərdə eyni məsafədə yerləşirlər.
Əks ədədlərin modulları bərabərdir $|x| = |-x|$

27. Hansı bərabərlik doğru deyil: + doğrudur
- yalandır.
+ 1. $a + b = b + a$ + 2. $ab = ba$
+ 3. $(a + 1) \cdot b - b = ab$; - 4. $(a + 1)(b + 1) = ab + 1$; -
+ 5. $(a + b) \cdot c = a \cdot c + b \cdot c$
A)1 B)2 C)3 **D)4** E)5
3) $(a+1) \cdot b - b = ab + b - b = ab$ 4) $(a+1)(b+1) = ab + a + b + 1 \neq ab + 1$

28. Bərabərliklərdən hansı doğru deyil?
+ 1. $a - b = a + (-b)$; + 2. $a + (b - c) = a + b - c$;
- 3. $a - (b - c) = a - b - c$ + 4. $a - 0 = a$
+ 5. $a : (-1) = -a$?
A)1 B)2 **C)3** D)4 E)5

3. $a - (b - c) = a - b + c \neq a - b - c$.
qarşısında "-" mənfi işarəsi olan mövqeyi açıqda, mövqeyin işarəsindəki hədlərin işarəsi əksinə dəyişir.

CƏBR. HƏQİQİ ƏDƏDLƏR

29. Ən kiçik ədədi tapın.

- A) $\sqrt{3}$ B) 1,5   **C) 1,4**   D) $\sqrt{2}$ E) $1\frac{2}{5} = 1,4$
 $\sqrt{3} \approx 1,73$ $\sqrt{2} \approx 1,41$

30. İki ədədin ədədi ortası 23,22-dir. Bu ədədlərdən biri 23,22 isə o biri ədədi tapın.

- A) 46,66   B) 22,23   C) 23,22   D) 23   E) 22

İki ədədin ədədi ortası onların cəminin yarısına =-dir.
 a və b-nin ədədi ortası $\frac{a+b}{2}$ -dir.

n-tayda $a_1, a_2, \dots, a_n$ ədədlərinin ədədi ortası $\frac{a_1+a_2+\dots+a_n}{n}$

31. Ən böyük ədədi tapın.

- A) $\sqrt{3}$**   B) $1\frac{1}{2}$ C) 1, (4)   D) $\sqrt{2}$ E) $1\frac{3}{5}$
 $1,73\dots$ $1,5$ $1,44\dots$ $1,41\dots$ $1,6$

32. Müsbət ədədi göstərin:

- A) $3\sqrt{2} - 2\sqrt{3}$ B) $1,4 - \sqrt{2}$ C) $\sqrt{3} - 1,8$
 D) $\sqrt{5} - 2,3$ E) $\sqrt{6} - 2,5$

A) $= \sqrt{18} - \sqrt{12} = \sqrt{18} - \sqrt{12} > 0$ B) $= \sqrt{1,96} - \sqrt{2} < 0$ C) $\sqrt{3} - \sqrt{3,24} < 0$
 D) $\sqrt{5} - \sqrt{5,29}$ E) $\sqrt{6} - \sqrt{6,25} < 0$.

33. Mənfi ədədi göstərin:

- A) $1,4 - \sqrt{2}$ B) $3\sqrt{2} - 2\sqrt{3}$ C) $1,8 - \sqrt{3}$
 D) $2,3 - \sqrt{5}$ E) $2,5 - \sqrt{6}$

34. Hesablayın: $\frac{3^{\frac{1}{3}}}{a^0 \cdot \sqrt{3}} \cdot 9^{\frac{1}{12}} = \frac{3^{\frac{1}{3}} \cdot 3^{\frac{1}{6}}}{1 \cdot 3^{\frac{1}{2}}} = \frac{3^{\frac{1}{3} + \frac{1}{6}}}{3^{\frac{1}{2}}} = 3^{\frac{1}{2} + \frac{1}{6} - \frac{1}{2}} = 3^{\frac{1}{6}} = 3^{\frac{2-2+1}{6}} = 3^{\frac{1}{6}}$

- A) 1   B) $\frac{1}{6}$ C) $\frac{1}{3}$ **D) 3**   E) 9

$a^0 = 1$ $a \neq 0$ $a^0 = 1$ Səfər üstlü qüvvət $t=0$ =dir.

$1 = a^n \cdot a^{-n} = a^{n-n} = a^0 = 1$

35. x, y, z -həqiqi ədədlərdir. Əgər $x > 0, y < 0$ və $z < 0$ olarsa, aşağıdakı bərabərsizliklərdən hansı **doğru deyil**?

- + A) $\dot{x}\dot{y}\dot{z} > 0$ + B) $\dot{y}\dot{z} > 0$ **C) $\dot{y} + \dot{z} > 0$**
 + D) $\dot{x}\dot{y}^2 > 0$ + E) $\dot{z}\dot{y}^2 < 0$

iki mənfi ədədin cəmi mənfi ədəddir.

36. İfadənin qiymətini tapın: $(-1,25) \cdot (-2)^3 - 3^2 = -1,25 \cdot (-8) - 9 = 10 - 9 = 1$

- A) 1**   B) -19   C) 19   D) -1   E) 0

37. Hesablayın: $|-2| - |-3| + (-1)^7 \cdot (-2 + |2|) = 2 - 3 - 1 \cdot (-2 + 2) = -1 - (-2 + 2) = -1 - 0 = -1$

- A) 2   **B) 6**   C) -6   D) 8   E) -2

$$(3-5) + (3+5) = -2 + 8 = 6$$

38. Ədəd oxu üzərində 3-dən 5 vahid məsafədə olan ədədlərin cəmini tapın.

- A) 6**   B) 7   C) 4   D) 5   E) 8

39. Aşağıdakı ədədlərdən hansı ədəd oxunda 6-dan 15 vahid məsafədə yerləşir.

- A) 0   B) 20   C) -10   **D) -9**   E) -11

Solda $6 - 15 = -9$ +
 Sağda $6 + 15 = 21$.

40. Hesablayın: $\sqrt{13^2} + \sqrt{(-8)^2} - (\sqrt{8})^2 - \sqrt{(-6)^2} = 13 + 8 - 8 - 6 = 7$

- A) -8   B) 35   C) 3   **D) 7**   E) 19

41. Hesablayın: $\sqrt{15^2} + \sqrt{(-10)^2} - (\sqrt{7})^2 - \sqrt{(-12)^2}$

- A) -14   B) 30   C) 10   D) 6   E) -6

42. Əgər a müsbət ədəd və b mənfi ədədirsə, onda aşağıdakı ifadələrdən hansı ən böyük olar?

- 1) $\frac{a+b}{b}$ **2) $\frac{a-b}{3}$**   3) $\frac{a}{b-a}$ 4) $\frac{b}{a+b}$ 5) $a \cdot b$
 A) 5   **B) 2**   C) 1   D) 3   E) 4

CƏBR. HƏQİQİ ƏDƏDLƏR

43. Hesablayın: $\frac{|-3,8| \cdot |-2,6|}{|-13| \cdot |-1,9|} = \frac{3,8 \cdot 2,6}{13 \cdot 1,9} = \frac{9,88}{24,7} = \frac{4}{2,5} = 1,6$
 (A) 0,4   B) 0,8   C) -0,4   D) -0,8   E) 4

44. Hesablayın: $\frac{|-4,2| \cdot |-3,2|}{|-16| \cdot |-0,7|} = \frac{4,2 \cdot 3,2}{16 \cdot 0,7} = \frac{13,44}{11,2} = 1,2$
 A) -1,2   B) 1,2   (C) 12   D) -12   E) 0,12

45. Hesablayın: $|-3| + |2| \cdot |-1| - |4| : |-2| = 3 + 2 \cdot 1 - 4 : 2 = 3 + 2 - 2 = 3$
 A) -1   B) -7   (C) 3   D) 7   E) 6

46. Hesablayın: $\frac{(-1) \cdot (-2) + (-3) \cdot (-4) - (-2) \cdot (-3)}{(-2) \cdot (-3) : (-1) - (-3) \cdot (-2) : (-6) + (-2)} = \frac{2 + 12 - 6}{-6 + 12 - 4} = \frac{8}{2} = 4$
 A) $-\frac{7}{8}$ B) $\frac{7}{8}$ (C) $-\frac{8}{7}$ D) 1,13   E) 1,2

47. Hesablayın: $\frac{84(3 \cdot 5 - 50)}{12 \cdot (-7)} = \frac{84 \cdot (-35)}{-84} = 35$
 A) 23   (B) 35   C) 42   D) 30   E) 28

48. Hesablayın: $-4 : |-2| + 3 : |-1| - 1 = -4 : 2 + 3 : 1 - 1 = -2 + 3 - 1 = 0$
 (A) 0   B) -2   C) 4   D) 5   E) 6

x ədədinin tam hissəsini $[x]$, kəsr hissəsini $\{x\}$ kimi işarə edirlər. hər bir x ədədini $x = [x] + \{x\}$ kimi yazmaq olar. ədədin tam hissəsi özündən böyük olmayan tam ədəddir. $\{x\} = x - [x] \geq 0$; $0 \leq \{x\} < 1$

49. Ədədlərin kəsr hissələrinin cəmini tapın: $-2,8; 3; 0,9; 7\frac{1}{2}$
 (A) 1,6   B) 0,6   C) -0,6   D) 0   E) 0,8

$\{-2,8\} = -3$ $\{-2,8\} = -2,8 - (-3) = -2,8 + 3 = 0,2$
 $\{3\} = 0$ $\{0,9\} = 0,9$ $\{7\frac{1}{2}\} = \frac{1}{2} = 0,5$ $0,2 + 0 + 0,9 + 0,5 = 1,6$

50. İfadənin qiymətini tapın: $(-4,5) \cdot (-2)^2 + 3^2 = -4,5 \cdot 4 + 9 = -18 + 9 = -9$
 A) 27   B) 9   C) 0   (D) -9   E) 3

51. Hesablayın: $\frac{56 \cdot (-15)}{14 \cdot (20 - 5 \cdot 10)} = \frac{-840}{14 \cdot (-30)} = \frac{-840}{-420} = 2$
 (A) 2   B) 8   C) 6   D) 11   E) 10

52. Ədədləri müqayisə edin: $a = 1,4$; $b = \sqrt{2}$; $c = \sqrt{3}$
 A) $a < c < b$ B) $a = b < c$ C) $a < b = c$
 (D) $a < b < c$ E) $a = b = c$
 $a = 1,4 = \sqrt{1,96} < \sqrt{2} < \sqrt{3}$
 $a < b < c$

53. Hesablayın: $6 \cdot (-15 - 5) - 9 : (-20 + 11) = 6 \cdot (-20) - 9 : (-9) = -120 + 1 = -119$
 A) 119   B) 129   C) 61   (D) -119   E) 59

54. Hesablayın: $-2 \cdot (-5) + 20 : (-2) - 10 \cdot (-1) - 9 = 10 - 10 + 10 - 9 = 1$
 A) -21   B) -1   C) -19   D) -39   E) 1

55. Hesablayın: $(5\frac{2}{5} : (-\frac{6}{25}) - (-3\frac{5}{6})) \cdot 0,6 = (-\frac{24}{5} \cdot \frac{25}{6} + 3\frac{5}{6}) \cdot 0,6 = (-\frac{45}{2} + 3\frac{5}{6}) \cdot \frac{3}{5} = (-22\frac{1}{2} + 3\frac{5}{6}) \cdot \frac{3}{5} = -19\frac{3-5}{6} \cdot \frac{3}{5} = -18\frac{3-5}{6} \cdot \frac{3}{5} = -18\frac{1}{6} \cdot \frac{3}{5} = -\frac{56}{5} = -11,2$
 A) 15,8   (B) -11,2   C) $11\frac{1}{5}$ D) -22,5   E) 18,6
ortaq vuruğu məxrəcəyə keçiririk

56. İfadənin qiymətini tapın: $16,2 \cdot (-0,4) + 3,8 \cdot (-0,4) = -0,4(16,2 + 3,8) = -0,4 \cdot 20 = -8,0 = -8$
 (A) -8   B) 80   D) 20   D) -10   E) -80

57. Hesablayın: $(2\frac{4}{7} : (-\frac{3}{14}) - (-5,7)) \cdot (-3\frac{1}{3}) = (-\frac{18}{7} \cdot \frac{14}{3} + 5,7) \cdot (-\frac{10}{3}) = (-12 + 5,7) \cdot (-\frac{10}{3}) = -6,3 \cdot (-\frac{10}{3}) = \frac{63}{3} = 21$
 A) 59   B) -59   C) 31   (D) 21   E) $3\frac{1}{3}$

58. Hesablayın: $4 \cdot 10^{-3} + 2 \cdot 10^{-1} + 5 + 3 \cdot 10^2 = 4 \cdot 0,001 + 2 \cdot 0,1 + 5 + 3 \cdot 100 = 300 + 5 + 0,2 + 0,004 = 305,204$
 A) 4253   B) 402,503   (C) 305,204   D) 53,24   E) 305,24

CƏBR. HƏQİQİ ƏDƏDLƏR

59. Hesablayın: $5 \cdot 10^{-3} + 3 \cdot 10^{-2} + 2 + 4 \cdot 10^2$.
A) 53,24 B) 24,53 C) 402,35 D) 402,035 E) 42,35

60. Modulu ən böyük olan ədəd aşağıdakılardan hansıdır?

A) -91,3 B) 10,8 C) $3\frac{1}{2}$ D) $5\frac{1}{3}$ E) -20

Ədədin modulu ədəd onu üzərindəki ədədin dəyəriyə yəqin sifirə qədər olan məsafədir. Ədəd sıfırdan nə qədər uzaqlıqda, modulu böyükdür.

61. Modulu ən kiçik olan ədəd aşağıdakılardan hansıdır?

A) -13,97 B) 6,3 C) 53,8 D) $-2\frac{1}{3}$ E) $-5\frac{1}{7}$

$$a = \sqrt{2,5^2} = \sqrt{6,25}$$

62. Ədədləri müqayisə edin: $a = 2,5$; $b = \sqrt{3}$; $c = \sqrt{2}$.

A) $b > a > c$ B) $a < b < c$ C) $c < b < a$
D) $a = c < b$ E) $a = b = c$

modul mənfi ola bilmədiyindən modulların cəmi mənfi ola bilməz. Təhlilə modulları sifir olan ədədlərin cəmi sifirə ola bilər. Ona görə də bu bərabərsizlikdə $x - y = 0$ və $3y - 7 = 0$ olmalıdır.

63. $|x - 4| + |3y - 7| \leq 0$ bərabərsizliyindən $x + y = 4 + \frac{7}{3} = \frac{12+7}{3} = \frac{19}{3}$ cəmini tapın.

A) $\frac{19}{3}$ B) $\frac{3}{19}$ C) $\frac{17}{9}$ D) $\frac{9}{17}$ E) 1

natural ədədlər ($\mathbb{N}$), tam ədədlər ($\mathbb{Z}$), sonlu və sonsuz dövrü onluq xəsi şəklində yazıla bitən istənilən $\frac{m}{n}$ kəsi rəasional ($\mathbb{Q}$) ədədlər və $\mathbb{N} \subset \mathbb{Z} \subset \mathbb{Q}$. Rəasional olmayan ədədlər isə irrasional ədədlərdir. ($\mathbb{I}$)

64. Aşağıdakı ədədlərdən neçəsi rəasionaldır? r_1 r_2
1. $\sqrt{9} = 3$ 2. $\sqrt[3]{64} = 4$ 3. $3\sqrt{3} - \sqrt{27} = 0$ 4. $\sqrt{3} - 1$ 5. $\sqrt{2}$
A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

İrrasional ədədlər sonsuz dövrəli onluq kəsrlərdir. Ə. e. $\sqrt{2}$, $\sqrt{3}$, $\sqrt{5}$, ... bu kimi ədədlər irrasional ədədlərdir.

Rəasional və irrasional ədədlərin birləşməsi həqiqi ədədlər ($\mathbb{R}$) cəmiyyətini verir! $\mathbb{Q} \cup \mathbb{I} = \mathbb{R}$

65. Aşağıdakı ədədlərdən neçəsi rəasionaldır? r_1 r_2
1. $\sqrt{4} = 2$ 2. $\sqrt[3]{27} = 3$ 3. $2\sqrt{2} - \sqrt{8} = 0$ 4. $\sqrt{2} - 1$ 5. $\sqrt{3}$
A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

$$a = 2,414141... \quad b = 2,41\overline{000}...$$

66. $a = 2, (41)$ və $b = 2,41$ ədədləri arasında aşağıdakı münasibətlərdən hansı doğrudur?

A) $a = b$ B) $a = b + 0,41$ C) $b = a + 0,41$
D) $a > b$ E) $a < b$

67. $a = 1, (42)$ və $b = 1,42$ ədədləri arasında aşağıdakı münasibətlərdən hansı doğrudur?
A) $a = b$ B) $a = b + 0,42$ C) $b = a + 0,42$
D) $a > b$ E) $a < b$

68. Aşağıdakı ədədlər cütündən hansı ədəd oxunda -12 ədədindən 19 vahid məsafədə yerləşir?
A) -31; 31 B) -31; 19 C) -31; 8 D) -19; 9 E) -31; 7

69. Aşağıdakı ədədlər cütündən hansı ədəd oxunda 15 ədədindən 18 vahid məsafədə yerləşir?
A) 33; -15 B) 3; 33 C) -2; 33 D) -3; 33 E) -3; -33

İrrasional ədədlər rəasional ədədlər cəmiyyəti, fərq, hasil, qismətli irrasional ədədlərdir. məsələn: $\sqrt{2}$, $\sqrt{3} - 2$, $2\sqrt{2}$, $\frac{3}{\sqrt{2}}$, ...

Əgər hansısa mülahizə, höküm bir nümunədə doğru olursa, deməkdir o doğru höküm deyil.

70. α və β istənilən irrasional ədədlərdir. Aşağıdakı hökmlərdən neçəsi doğru deyil?

1. $\alpha + \beta$ - rəasional ədəd ola bilər $(3 + \sqrt{2}) + (5 - \sqrt{2}) = 8$

2. $\alpha - \beta$ - rəasional ədəd ola bilər $\sqrt{3} - 1 - (4 + \sqrt{5}) = -5$

3. $\alpha \cdot \beta$ - həmişə irrasional ədəddir $\sqrt{2} \cdot \sqrt{8} = \sqrt{16} = 4 \in \mathbb{Q}$

4. $\alpha \cdot \beta$ - irrasional ədəd ola bilər $\sqrt{2} \cdot \sqrt{5} = \sqrt{10} \in \mathbb{I}$

5. $\alpha + \beta$ - həmişə irrasional ədəddir $-\sqrt{2} + \sqrt{2} = 0 \in \mathbb{Q}$

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

71. $\alpha \neq 0$ və $\beta \neq 0$ istənilən irrasional ədədlərdir.

Aşağıdakı hökmlərdən neçəsi doğru deyil?

1. $\frac{\alpha}{\beta}$ - rəasional ədəd ola bilər $\frac{2\sqrt{3}}{\sqrt{3}} = 2$

2. $\frac{\beta}{\alpha}$ - rəasional ədəd ola bilər $\frac{\sqrt{3}}{2\sqrt{3}} = \frac{1}{2}$

3. $\frac{\alpha}{\beta}$ - həmişə irrasional ədəddir $\frac{\sqrt{3}}{\sqrt{2}} = \sqrt{\frac{3}{2}} - \sqrt{4} = 2 \in \mathbb{Q}$

4. $\alpha - \beta$ - həmişə irrasional ədəddir $(2 + \sqrt{3}) - (5 + \sqrt{3}) = 2 + \sqrt{3} - 5 - \sqrt{3} = -3 \in \mathbb{Q}$

5. $\alpha \cdot \beta$ - rəasional ədəd ola bilər $(3 + \sqrt{2})(3 - \sqrt{2}) = 3^2 - \sqrt{2}^2 = 9 - 2 = 7$

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

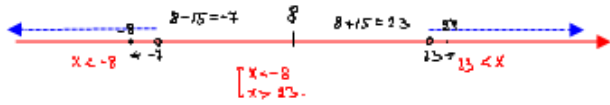
72. Aşağıdakı irrasional ədədlərdən hansı $\frac{1}{2}$ -dən kiçikdir?

A) $\frac{\sqrt{2}}{2}$ B) $\sqrt{2}$ C) $\frac{\sqrt{3}}{2}$ D) $\frac{\sqrt{5}}{2}$ E) $\frac{\sqrt{2}}{4}$

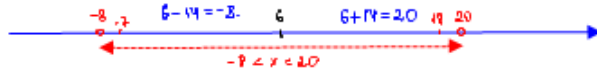
$\frac{\sqrt{2}}{2} > \frac{1}{2}$ $\sqrt{2} > \frac{1}{2}$ $\frac{\sqrt{3}}{2} > \frac{1}{2}$ $\frac{\sqrt{5}}{2} > \frac{1}{2}$ $\frac{\sqrt{2}}{4} < \frac{1}{2} = \frac{2}{4}$

CƏBR. HƏQİQİ ƏDƏDLƏR

73. Aşağıda göstərilən ədədlər cütündən hansı ədəd oxunda 8 ədədindən 15 vahiddən böyük məsafədə yerləşir?
A)23; 1 B)-7; 20 C)-6; 0 D)-8; 22 **(E)-8; 24**

74. Aşağıda göstərilən ədədlər cütündən hansı ədəd oxunda 6 ədədindən 14 vahiddən kiçik məsafədə yerləşir?
A)20; -8 B)19; -9 C)19; -8 D)15; -8 **(E)18; -7**

75. x, y, z -həqiqi ədədlərdir. Əgər $\bar{x} < 0, \bar{y} < 0$ və $\bar{z} > 0$ olarsa, aşağıdakı bərabərsizliklərdən hansı doğru deyil?
A) $xz < 0$ B) $x^2z > 0$ C) $yz^2 < 0$
D) $x + y - z > 0$ E) $xy > 0$

76. $a = 0,43; b = 0,4(3); c = 0, (43)$ ədədləri verilmişdir. Aşağıdakı təkliflərdən hansı doğrudur?
A) $a > b > c$ B) $a > c > b$ C) $c > a > b$
D) $b > c > a$ **(E) $c > b > a$**

$a = 0,43 = 0,4300\dots$
 $b = 0,4(3) = 0,4333\dots$
 $c = 0,(43) = 0,4343\dots$

77. $a = 1,17; b = 1,1(7); c = 1, (17)$ ədədləri verilmişdir. Aşağıdakı təkliflərdən hansı doğrudur?
A) $a < c < b$ B) $a > b > c$ C) $a = b = c$
D) $a > c > b$ E) $a < b < c$

78. a, b, c -həqiqi ədədlərdir. Əgər $a^3b^2 > 0, ac^3 < 0$ və $abc > 0$ olarsa, a, b, c -nin işarəsini müəyyən edin.
(A) +, -, - B) +, +, - C) +, -, +
D) -, -, - E) -, -, +

$a^3b^2 > 0 \Rightarrow \begin{cases} b^2 > 0 \\ a^3 > 0 \end{cases} \Rightarrow a > 0$ $ac^3 < 0 \Rightarrow c^3 < 0 \Rightarrow c < 0$
 $abc > 0 \Rightarrow b < 0$

79. $a = |a|$ və $b < |b|$ olduğuna görə aşağıdakılardan hansı doğrudur? $\Rightarrow a \geq 0, b < 0, a \cdot b \leq 0$
A) $ab = 1$ B) $ab > 1$ **(C) $ab \leq 0$**
D) $ab > 0$ E) $0 < ab < 1$

mənfi olmayan ədədin modulu özünə = -dir.
yəni $a \geq 0$ olarsa, $|a| = a$, mənfi ədədin modulu
əksinə yaxın, xəsisinə = dir. $b < 0$ olarsa $|b| = -b > 0$
 $b < 0$

80. a, b, c -həqiqi ədədlərdir. Əgər $a^3c^4 < 0, a^5b^5 > 0$ və $b^8c^7 > 0$ olarsa, a, b, c -nin işarəsini müəyyən edin.

- A) -, +, + B) +, +, - C) +, +, -
D) -, -, - **(E) -, -, +**

$a^3c^4 < 0 \Rightarrow \begin{cases} c^4 > 0 \\ a^3 < 0 \end{cases} \Rightarrow a < 0$ $a^5b^5 > 0 \Rightarrow \frac{a^5b^5}{a^5} > 0 \Rightarrow b^5 > 0 \Rightarrow b > 0$
 $b^8c^7 > 0 \Rightarrow \frac{b^8c^7}{b^8} > 0 \Rightarrow c^7 > 0 \Rightarrow c > 0$

81. α və β irrasional ədədlər, $\alpha - \beta$ rasional ədəd isə, aşağıdakı ədədlərdən hansı irrasional ədəddir?
(A) $\alpha + \beta + 1$ is. B) $8(\alpha - \beta)$ C) $\alpha - \beta - 0,4$
D) $\frac{\alpha - \beta}{\alpha}$ E) $\alpha^2 - 2\alpha\beta + \beta^2 = (\alpha - \beta)^2$

82. $\bar{a}b^2 < 0, \overline{ab^2} - \bar{a}\bar{b} > 0, \bar{b} \cdot \bar{c} < 0$ olarsa, aşağıdakılardan hansı doğrudur?
A) $a \cdot c < 0$ B) $b - a < 0$ C) $b + c > 0$
D) $b - c > 0$ E) $a \cdot b \cdot c < 0$
(A) a, b, c

83. α və β -irrasional ədəd, $\alpha + \beta$ isə rasional ədəddir. Aşağıdakı ədədlərdən neçəsi rasional ədəddir?
1. $\alpha - \beta$ is. 2. $\alpha + 2\beta$ is. 3. $3\alpha + 2\beta$ is.

(4) $\alpha\beta$ $(\frac{\alpha}{\alpha} + \frac{\beta}{\beta})$ is. 5. $\alpha^2 - 2\alpha\beta + \beta^2 = (\alpha - \beta)^2$ is.

- (A) 1** B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

4. $\alpha\beta$ $(\frac{\alpha}{\alpha} + \frac{\beta}{\beta}) = \alpha\beta \cdot \frac{\alpha + \beta}{\alpha\beta} = \alpha(\alpha + \beta)$ is.

84. α və β -irrasional ədədlər, $\alpha + \beta$ cəmi isə rasional ədəddir. Aşağıdakı ədədlərdən hansı irrasionaldır?
A) $\frac{1}{\alpha + \beta}$ is. B) $\alpha + \beta - \frac{1}{2}$ **(C) $\alpha - \beta$** is.
D) $\frac{\alpha + \beta}{10}$ is. E) $\alpha^2 + 2\alpha\beta + \beta^2 = (\alpha + \beta)^2$ is.

85. $\sqrt{10} - 3\sqrt{2}$ ədədi verilmişdir. Aşağıda verilmiş təkliflərdən hansı doğrudur?
A) müsbət irrasional ədəddir; B) mənfi rasional ədəddir;
C) cüt ədəddir; D) müsbət rasional ədəddir;
(E) mənfi irrasional ədəddir.

$\sqrt{10} - 3\sqrt{2} = \sqrt{10} - \sqrt{3^2 \cdot 2} = \sqrt{10} - \sqrt{18} < 0$ is.

CƏBR. HƏQİQİ ƏDƏDLƏR

86. $a < 0$ olarsa, aşağıdakı bərabərsizliklərdən hansı doğru olar?
 A) $10 + a < 10$ B) $-a < 0$ C) $10 - a < 10$
 D) $a + a > 0$ E) $3a > 0$

$a = -1 < 0$ qəbul etsək.

- A) $10 + (-1) = 9 < 10$ B) $-(-1) = 1 < 0$ C) $10 - (-1) = 11 < 10$
 D) $-1 + (-1) = -2 > 0$ E) $3 \cdot (-1) = -3 > 0$

87. Bərabərlikdən x -i tapın: $\frac{0,1(6) + 0,2(x)}{0,2(x) + 1,1(6)} \cdot x = 10$.

- A) $\frac{7,3}{0,32}$ B) $-\frac{7,3}{0,23}$ C) 5   D) 20   E) 30

$Q1(6) = \frac{16-1}{90} = \frac{15}{90} = \frac{1}{6}$

$Q2(x) = \frac{x}{90}$

$f_1(6) = \frac{16-1}{90} = \frac{15}{90} = \frac{1}{6}$

$\frac{1}{6} + \frac{x}{90} \cdot x = 10$

$Q1(6) = 0,1666...$ kimi verildikdən sonra dəfəz bəzəlməmiş, belə xətlərə qarışmış dəfəz onluq kəmərlər deyildir.

$\frac{1}{6} + \frac{x}{90} \cdot x = 10$

$\frac{1}{6} + \frac{x}{90} \cdot x = 10$

$\frac{1}{6} + \frac{x}{90} \cdot x = 10$

88. Sadələşdirin: $(\sqrt{5} - 2)^2 (9 + 4\sqrt{5}) - 2\sqrt{5 \frac{4}{9}}$

- A) $\frac{11}{3}$ B) $-\frac{11}{3}$ C) $7\sqrt{5}$ D) $5\sqrt{7}$ E) $\frac{23}{3}$

$= (\sqrt{5}^2 - 2\sqrt{5} \cdot 2 + 2^2) \cdot (9 + 4\sqrt{5}) - 2\sqrt{\frac{4 \cdot 5}{9}} = (5 - 4\sqrt{5} + 4) \cdot (9 + 4\sqrt{5}) - 2 \cdot \frac{2}{3}$
 $= (9 - 4\sqrt{5})(9 + 4\sqrt{5}) - \frac{4}{3} = 9^2 - 4^2 \sqrt{5}^2 - \frac{4}{3} = 81 - 16 \cdot 5 - \frac{4}{3} = 81 - 80 - \frac{4}{3} = 1 - \frac{4}{3} = \frac{3-4}{3} = -\frac{1}{3}$

89. $a = 0,3$ olarsa, $(a + 5)(a^2 - 5a + 25) - 125 =$ ifadəsinin qiymətini hesablayın.

- A) 0   B) 5,3   C) 27   D) 0,027   E) 0,09

$= a^3 + 5^3 - 125 = a^3 + 125 - 125 = a^3 = 0,3^3 = 0,027$

$a^3 + b^3 = (a+b)(a^2 - ab + b^2)$

$(a+b) \cdot (a^2 - ab + b^2) = a^3 + b^3$

90. $\sqrt{2} + \sqrt{8}$ ədədinin tam hissəsini tapın.

- A) 3   B) 2   C) 5   D) 4   E) 1

$\sqrt{2} + \sqrt{8} = \sqrt{2} + \sqrt{4 \cdot 2} = \sqrt{2} + 2\sqrt{2} = 3\sqrt{2} = \sqrt{3^2 \cdot 2} = \sqrt{18} = \sqrt{16} + \sqrt{2}$

$4 < \sqrt{18} < \sqrt{18} + 1 < \sqrt{25} < 5$

$4 < \sqrt{18} < 5$

$\lfloor \sqrt{18} \rfloor = \lfloor 4,2426 \rfloor = 4$

91. Hesablayın: $|\sqrt{6} - 2,5| + |\sqrt{6} - 2,4| = 2,5 - \sqrt{6} + \sqrt{6} - 2,4 = 0,1$

- A) $2\sqrt{6}$ B) $2\sqrt{6} - 4,9$ C) $-0,1$ D) $4,9$ E) $0,1$

$\sqrt{6} - 2,5 = \sqrt{6} - \sqrt{2,5^2} = \sqrt{6} - \sqrt{6,25} < 0$

$\sqrt{6} - 2,4 = \sqrt{6} - \sqrt{2,4^2} = \sqrt{6} - \sqrt{5,76} > 0$

İks ədədlərin modulları bərabərdir və müsbət ədədin modulu özünə = olduğu üçün $|\sqrt{6} - 2,5| = |2,5 - \sqrt{6}| = 2,5 - \sqrt{6}$ yazmaq mümkündür.

92. x və y müsbət ədədləri verilmişdir və $x > y$ -dir.

Aşağıdakı ifadələrdən hansı ən kiçikdir?

- A) $-(x - y)$ B) $-(x - y)$ C) $-x$
 D) $-(y - x)$ E) $-y$

Ən kiçik ifadə $-(x+y)$ -dir.

93. Hesablayın: $|\sqrt{5} - 2,3| + |\sqrt{5} - 2,2| = 2,3 - \sqrt{5} + \sqrt{5} - 2,2 = 0,1$

- A) $2\sqrt{5} - 4,5$ B) $2\sqrt{5}$ C) $0,1$ D) $-0,1$ E) $4,5$

94. Hesablayın: $(13 \frac{7}{9})^2 - 14 \frac{7}{9} \cdot 12 \frac{7}{9} = (13 \frac{7}{9})^2 - (13 \frac{7}{9} + 1) \cdot (13 \frac{7}{9} - 1) =$

- A) $\frac{49}{81}$ B) $\frac{7}{9}$ C) 0   D) 26   E) 1

$14 = 13 + 1$ olduğundan $(13 \frac{7}{9})^2 - ((13 \frac{7}{9})^2 - 1^2) = (13 \frac{7}{9})^2 - 1^2 + 1 = 1$

95. Hesablayın: $(17 \frac{5}{12})^2 - 16 \frac{5}{12} \cdot 18 \frac{5}{12}$.

- A) $\frac{5}{12}$ B) $\frac{25}{169}$ C) 1   D) 34   E) 0

$\frac{a}{b} \cdot \frac{b}{a} = 1$ $a \cdot \frac{1}{a} = 1$ $(\sqrt{5} - \sqrt{4})(\sqrt{5} + \sqrt{4}) = \sqrt{5}^2 - \sqrt{4}^2 = 5 - 4 = 1$ ...
 kimi hasilə 1-ə bərabər olan cüt ədədlər qarşılıqlı tərs ədədlər adlanır.

96. Qarşılıqlı tərs ədədlər cütünü göstərin.

A) $3 - \sqrt{2}$ və $3 + \sqrt{2}$ B) $(\sqrt{3} - \sqrt{2})$ və $(\sqrt{3} + \sqrt{2})$ C) $\sqrt{3} - 2$ və $\sqrt{3} + 2$ D) $(\sqrt{3} - \sqrt{2})$ və $\frac{1}{\sqrt{3} + \sqrt{2}}$ E) $\sqrt{3} + \sqrt{2}$ və $\frac{1}{\sqrt{3} - \sqrt{2}}$

$(\sqrt{3} - 2)(\sqrt{3} + 2) = \sqrt{3}^2 - 2^2 = 3 - 4 = -1 \neq 1$

$(\sqrt{3} - \sqrt{2})(\sqrt{3} + \sqrt{2}) = \sqrt{3}^2 - \sqrt{2}^2 = 3 - 2 = 1$

$(3 - \sqrt{2})(3 + \sqrt{2}) = 3^2 - \sqrt{2}^2 = 9 - 2 = 7 \neq 1$

$(\sqrt{3} - 2)(\sqrt{3} + 2) = \sqrt{3}^2 - 2^2 = 3 - 4 = -1 \neq 1$

$(\sqrt{3} + \sqrt{2}) \cdot \frac{1}{\sqrt{3} - \sqrt{2}} = \frac{\sqrt{3} + \sqrt{2}}{\sqrt{3} - \sqrt{2}} \neq 1$

97. Qarşılıqlı tərs ədədlər cütünü göstərin.

A) $8 - \sqrt{7}$ və $8 + \sqrt{7}$ B) $\sqrt{8} - \sqrt{7}$ və $\sqrt{8} + \sqrt{7}$

C) $\sqrt{8} - 7$ və $\sqrt{8} + 7$ D) $\sqrt{8} - \sqrt{7}$ və $\frac{1}{\sqrt{8} + \sqrt{7}}$

E) $\sqrt{8} + \sqrt{7}$ və $\frac{1}{\sqrt{8} - \sqrt{7}}$

98. Hesablayın: $\sqrt[5]{\frac{2^{14} + 2^{14}}{3^{14} + 3^{14} + 3^{14}}} = \sqrt[5]{\frac{2 \cdot 2^{14}}{3 \cdot 3^{14}}} = \sqrt[5]{\frac{2^{15}}{3^{15}}} = \sqrt[5]{(\frac{2}{3})^{15}} = (\frac{2}{3})^3 = \frac{8}{27}$

- A) $\frac{2}{3}$ B) $\frac{4}{9}$ C) $\frac{8}{27}$ D) $\frac{24}{81}$ E) $\frac{48}{243}$

CƏBR. HƏQİQİ ƏDƏDLƏR

99. Hesablayın: $\sqrt[4]{\frac{2^4+2^4+2^4+2^4}{4^6+4^6+4^6+4^6}} = \sqrt[4]{\frac{4 \cdot 2^4}{4 \cdot 4^6}} = \sqrt[4]{\frac{2^4}{4^7}} = \sqrt[4]{\frac{2^4}{2^{14}}} = \sqrt[4]{\frac{2^4}{2^{10}}} = \sqrt[4]{\frac{1}{2^6}} = \frac{1}{2^{\frac{6}{4}}} = \frac{1}{2^{\frac{3}{2}}} = \frac{1}{2\sqrt{2}}$

A) 16 B) $\frac{1}{16}$ C) 4 D) $\frac{1}{4}$ E) $\frac{1}{2}$

$\hookrightarrow \sqrt[4]{\frac{2^4}{2^{14}}} = \sqrt[4]{\frac{1}{2^6}} = \frac{1}{2^{\frac{6}{4}}} = \frac{1}{2^{\frac{3}{2}}} = \frac{1}{2\sqrt{2}}$

100. $a > b > 0$ və $c = \frac{a+b}{b}$ olduğuna görə, aşağıdakılardan hansı doğrudur?

A) $c = 1$ B) $a < c < 1$ C) $c = 2$ D) $c > 2$ E) $= -2$

$c = \frac{a+b}{b} = \frac{a}{b} + \frac{b}{b} = \frac{a}{b} + 1 > 1 + 1 = 2.$

$a > b \Rightarrow \frac{a}{b} > 1 \quad e > 2$

101. a, b, c rasional ədədlər və $a < \frac{1}{2}, b < -\frac{1}{3}, c > \frac{1}{4}$ olarsa, $a + b - c$ üçün aşağıdakılardan hansı doğrudur?

A) $a + b - c > \frac{1}{12}$ B) $a + b - c < -\frac{1}{12}$

C) $a + b - c = 6$ D) $a + b - c > \frac{1}{6}$

E) $a + b - c > -\frac{1}{6}$

$a < \frac{1}{2}$
 $b < -\frac{1}{3}$
 $-c < -\frac{1}{4}$

$a + b - c < \frac{1}{2} - \frac{1}{3} - \frac{1}{4} = \frac{6-4-3}{12} = -\frac{1}{12}$
 $a + b - c < -\frac{1}{12}$

102. Aşağıdakı ədədlərdən hansı irrasionaldır?

A) $\frac{\sqrt{20}}{\sqrt{5}} = \sqrt{4} = 2$ B) $\sqrt{5} \cdot \sqrt{20} = \sqrt{100} = 10$ C) $\sqrt{20} + \sqrt{5} = 2\sqrt{5} + \sqrt{5} = 3\sqrt{5}$

D) $(2\sqrt{5})^2 = 4 \cdot 5 = 20$ E) $\sqrt{20} - 2\sqrt{5} = \sqrt{20} - \sqrt{4 \cdot 5} = \sqrt{20} - \sqrt{20} = 0$

103. Aşağıdakı ədədlərdən hansı irrasionaldır?

A) $\frac{\sqrt{12}}{\sqrt{3}}$ B) $\sqrt{3} \cdot \sqrt{12}$ C) $\sqrt{3} + \sqrt{12}$

D) $\sqrt{8} - 2\sqrt{2}$ E) $(2\sqrt{2})^2$

104. Sadələşdirin: $(\sqrt{15} - \sqrt{6})(\sqrt{5} + \sqrt{2}) = (\sqrt{5 \cdot 3} - \sqrt{2 \cdot 3})(\sqrt{5} + \sqrt{2}) =$

A) 63 B) $3\sqrt{7}$ C) $3\sqrt{2}$ D) $3\sqrt{5}$ E) $3\sqrt{3}$

$= (\sqrt{5} \cdot \sqrt{3} - \sqrt{2} \cdot \sqrt{3})(\sqrt{5} + \sqrt{2}) = \sqrt{3}(\sqrt{5} - \sqrt{2})(\sqrt{5} + \sqrt{2}) = \sqrt{3}(\sqrt{5}^2 - \sqrt{2}^2) =$
 $= \sqrt{3} \cdot (5 - 2) = 3\sqrt{3}$

105. Sadələşdirin: $(\sqrt{6} + \sqrt{14})(\sqrt{3} - \sqrt{7}) = \sqrt{3 \cdot 2} + \sqrt{7 \cdot 2}(\sqrt{3} - \sqrt{7}) =$

A) $-4\sqrt{2}$ B) $11\sqrt{2}$ C) -80 D) $4\sqrt{2}$ E) $-11\sqrt{2}$

$= \sqrt{2}(\sqrt{3} + \sqrt{7})(\sqrt{3} - \sqrt{7}) = \sqrt{2} \cdot (\sqrt{3}^2 - \sqrt{7}^2) = \sqrt{2} \cdot (3 - 7) =$
 $= -4\sqrt{2}$

$a = -2$ qəbul etsək, $-(-2) = 2, -(-2)^2 = -4, -(-2)^3 = -(-8) = 8, -(-2)^4 = -16, -(-2)^5 = -(-32) = 32$

106. $a < -1$ olduqda, $-a, -a^2, -a^3, -a^4, -a^5$ ədədlərindən ən kiçiyini tapın.

A) $-a^3$ B) $-a$ C) $-a^2$ D) $-a^5$ E) $-a^4$

107. $a < -1$ olduqda, a, a^2, a^3, a^4, a^5 ədədlərindən ən böyüyünü tapın.

A) a B) a^2 C) a^3 D) a^4 E) a^5

qarşılıq sonsuz dövrü onluq kəsrini adi kəsrə çevirmək üçün = qeyub tanı varsa, yazılır. yoxsa kəsr rətti qeyub. nisbətədə mötərizədəki rəqəmlərin sağ qəbuz B rəqəmi, ardınca uzerqulle mötərizə arasındakı rəqəmlərin sağ qəbuz O rəqəmi yazılır. Kəsrin sürətində isə uzerqulədən sonrakı ədəd mötərizəsiz yazılır və bundan uzerqulle mötərizə arasından ədəd çıxılır və növbə intisaz olunmayan kəsr kimi yazılır.

108. $0,2(14)$ sonsuz dövrü onluq kəsrini adi kəsr şəklində göstərin.

A) $\frac{214}{990}$ B) $\frac{214}{495}$ C) $\frac{106}{495}$ D) $\frac{214}{1000}$ E) $\frac{212}{999}$

$0,2(14) = \frac{214 - 2}{990} = \frac{212}{990} = \frac{106}{495}$

109. $0,1(26)$ sonsuz dövrü onluq kəsrini adi kəsr şəklində göstərin.

A) $\frac{126}{990}$ B) $\frac{126}{999}$ C) $\frac{25}{198}$ D) $\frac{126}{198}$ E) $\frac{10}{99}$

$\sqrt{5} - 2 = \sqrt{5} - \sqrt{4} < 0.$
 $2 - \sqrt{3} > 0.$

110. İfadəni sadələşdirin: $|\sqrt{3} - 2| - |\sqrt{3} + 2| = (2 - \sqrt{3}) - (\sqrt{3} + 2) = 2\sqrt{3} - \sqrt{3} - 2 =$

A) 0 B) $2\sqrt{3} + 4$ C) $-2\sqrt{3}$ D) $4 - 2\sqrt{3}$ E) 4

111. İfadəni sadələşdirin: $|3 - \sqrt{10}| + |\sqrt{10} - 3| =$

A) 0 B) 6 C) $-2\sqrt{10}$ D) $2\sqrt{10} - 6$ E) $2\sqrt{10} + 6$

CƏBR. HƏQİQİ ƏDƏDLƏR

112. $\sqrt{3} + \sqrt{12}$ ədədinin tam hissəsini tapın.

A)3 B)4 C)5 D)2 E)6

$$\begin{aligned} \sqrt{3} + \sqrt{12} &= \sqrt{3} + \sqrt{4 \cdot 3} = \sqrt{3} + 2\sqrt{3} = 3\sqrt{3} = \sqrt{8^2 \cdot 3} = \sqrt{8^2 \cdot 3} = \sqrt{8^2 \cdot 3} \\ &= \sqrt{192} \\ \sqrt{25} &= 5 < \sqrt{192} < 6 = \sqrt{36} \\ \sqrt{192} &\approx [5,9961\dots] = 5 \end{aligned}$$

113. $|x-3| + |2y-3| \leq 0$ bərabərsizliyindən $x \cdot y$ hasilini tapın:

A) $\frac{9}{2}$ B) $\frac{2}{9}$ C) $\frac{9}{4}$ D) $\frac{9}{5}$ E)1

$$\begin{aligned} |x-3| + |2y-3| < 0 \text{ ola bilməz.} \\ |x-3| + |2y-3| = 0 \text{ halında olan ki, } \begin{cases} x-3=0 & x=3 \\ 2y-3=0 & y=\frac{3}{2} \end{cases} \\ x \cdot y &= 3 \cdot \frac{3}{2} = \frac{9}{2} \end{aligned}$$

114. $x < 0, |x| = 3, |y| = 1, z = -3$ olduqda $\frac{xy^2}{|z|}$ ifadəsinin qiymətini tapın.

A) -1 B)1 C)3 D) -3 E)9

$$\begin{aligned} x < 0, |x| = 3 \Rightarrow x = -3 \\ |y| = 1 \Rightarrow y = \pm 1 \\ z = -3 \\ \frac{xy^2}{|z|} = \frac{-3 \cdot (1)^2}{|-3|} = \frac{-3 \cdot 1}{3} = \frac{-3}{3} = -1 \end{aligned}$$

115. $a = -3; b = -2; c = 3$ olduqda $\frac{|a|+|b|^3}{c}$ ifadəsinin qiymətini tapın.

A) $-3\frac{2}{3}$ B) $2\frac{2}{3}$ C) $3\frac{2}{3}$ D) $-2\frac{2}{3}$ E) -2

$$\begin{aligned} \frac{|-3| + |-2|^3}{3} &= \frac{3 + 2^3}{3} = \frac{3 + 8}{3} = \frac{11}{3} = 3\frac{2}{3} \\ (\sqrt{2} + 1) \cdot (\sqrt{2} - 1) &= \sqrt{2}^2 - 1^2 = 2 - 1 = 1 \in \mathbb{Q} \end{aligned}$$

116. α ədədi irrasional, $(\sqrt{2} + 1)\alpha$ ədədi isə rasionaldır. Aşağıdakı ədədlərdən neçəsi rasionaldır?

$$\begin{aligned} \text{I. } \frac{\alpha}{2} &= \frac{\sqrt{2}+1}{2} \cdot \alpha \\ \text{II. } \frac{\alpha}{\sqrt{2}} &= \frac{\sqrt{2}+1}{\sqrt{2}} \cdot \alpha \\ \text{III. } (\sqrt{2} + 1)^2 \alpha^2 &= ((\sqrt{2}+1)(\sqrt{2}-1))^2 \cdot \alpha^2 \\ &= 1^2 \cdot \alpha^2 = \alpha^2 \in \mathbb{Q} \\ \text{IV. } \frac{\alpha}{\sqrt{2}-1} &= \frac{\sqrt{2}+1}{\sqrt{2}-1} \cdot \alpha \\ \text{V. } (2 + \sqrt{2})\alpha & \end{aligned}$$

A)1 B)2 C)3 D)4 E)5

$$\alpha = \sqrt{2} + 1$$

117. α ədədi irrasional, $(\sqrt{2} - 1)\alpha$ ədədi isə rasionaldır. Aşağıdakı ədədlərdən neçəsi rasionaldır?

$$\begin{aligned} \text{I. } 2\alpha \quad \text{II. } \sqrt{2}\alpha \quad \text{III. } \frac{\alpha}{\sqrt{2}+1} &= 1 \\ \text{IV. } (2 - \sqrt{2})\alpha \quad \text{V. } (\sqrt{2} - 1)^2 \alpha^2 & \end{aligned}$$

A)1 B)2 C)3 D)4 E)5

118. Aşağıdakı bərabərliklərdən neçəsi doğrudur?

$$\begin{aligned} \text{1. } (-3) \cdot \frac{1}{3} &= \sqrt[3]{(-3)} + 2 \cdot 2^{\frac{1}{3}} = \sqrt[3]{-3} + 3 \cdot (2^{\sqrt{6}})^{\sqrt{6}} = 2^6 \\ \text{4. } 2^4 \cdot 2^3 &= 2^7 \quad \text{5. } 3^{\sqrt{3}} = \sqrt{3}^3 \\ \text{A)1} \quad \text{B)2} \quad \text{C)3} \quad \text{D)4} \quad \text{E)5} \end{aligned}$$

119. Aşağıdakı bərabərliklərdən neçəsi doğrudur?

$$\begin{aligned} \text{1. } 3^{\frac{1}{4}} &= \sqrt[4]{3} - 2 \cdot (-2) \cdot \frac{1}{5} = \sqrt[5]{(-2)} + 3 \cdot 3^6 \cdot 3^8 = 3^{14} \\ \text{4. } 2^{\sqrt{2}} &= \sqrt{2}^2 \quad \text{5. } (3^{\sqrt{5}})^{\sqrt{5}} = 3^5 \\ \text{A)1} \quad \text{B)2} \quad \text{C)3} \quad \text{D)4} \quad \text{E)5} \end{aligned}$$

120. $\alpha = \sqrt{14} - \sqrt{13}$ və $\beta = \sqrt{13} - \sqrt{12}$ ədədləri üçün aşağıdakı münasibətlərdən hansı doğrudur?

A) $a > b$ B) $a < b$ C) $a = b$
D) $a = \sqrt{7}b$ E) $b = \sqrt{7}a$

$$a = \sqrt{14} - \sqrt{13} = \frac{(\sqrt{14} - \sqrt{13})(\sqrt{14} + \sqrt{13})}{\sqrt{14} + \sqrt{13}} = \frac{\sqrt{14}^2 - \sqrt{13}^2}{\sqrt{14} + \sqrt{13}} = \frac{14 - 13}{\sqrt{14} + \sqrt{13}} = \frac{1}{\sqrt{14} + \sqrt{13}}$$

$$b = \sqrt{13} - \sqrt{12} = \frac{(\sqrt{13} - \sqrt{12})(\sqrt{13} + \sqrt{12})}{\sqrt{13} + \sqrt{12}} = \frac{\sqrt{13}^2 - \sqrt{12}^2}{\sqrt{13} + \sqrt{12}} = \frac{13 - 12}{\sqrt{13} + \sqrt{12}} = \frac{1}{\sqrt{13} + \sqrt{12}}$$

$$\sqrt{14} + \sqrt{13} > \sqrt{13} + \sqrt{12} \quad \frac{1}{\sqrt{14} + \sqrt{13}} < \frac{1}{\sqrt{13} + \sqrt{12}}$$

Ədətləri = olan xəzlərdən məxrəci böyüq olan kiçikdir.

121. $\alpha = \sqrt{12} - \sqrt{11}$ və $\beta = \sqrt{11} - \sqrt{10}$ ədədləri üçün aşağıdakı münasibətlərdən hansı doğrudur?

A) $a = b$ B) $a > b$ C) $a < b$
D) $a = \sqrt{2}b$ E) $b = \sqrt{2}a$

122. Sadələşdirin: $(\sqrt{7} - 3)^2(16 + 6\sqrt{7}) - 4\sqrt{\frac{49}{36}}$

A)4 B)7 C)3 D)-3 E)-5

$$\begin{aligned} &(\sqrt{7}^2 - 2\sqrt{7} \cdot 3 + 3^2)(16 + 6\sqrt{7}) - 4 \cdot \sqrt{\frac{49}{36}} \\ &= (7 - 6\sqrt{7} + 9)(16 + 6\sqrt{7}) - 4 \cdot \frac{7}{6} \\ &= (16 - 6\sqrt{7})(16 + 6\sqrt{7}) - 7 = 16^2 - (6\sqrt{7})^2 - 7 = 256 - 6^2 \cdot 7^2 - 7 = 256 - 252 - 7 = 4 \end{aligned}$$

CƏBR. HƏQİQİ ƏDƏDLƏR

123. Sadələşdirin: $(\sqrt{5} - 2)^2(9 + 4\sqrt{5}) - 2\sqrt{\frac{4}{9}}$.
 A) $\frac{4}{3}$ B) $-\frac{7}{3}$ C) $-\frac{10}{3}$ D) $-3\frac{2}{3}$ E) $3\frac{4}{3}$

124. Hesablayın: $(1 - \frac{1}{4}) \cdot (1 - \frac{1}{9}) \cdot \dots \cdot (1 - \frac{1}{225}) =$

A) $\frac{9}{15}$ B) $\frac{8}{15}$ C) $\frac{4}{15}$ D) $\frac{16}{15}$ E) $\frac{49}{15}$

$\frac{4-1}{4} \cdot \frac{9-1}{9} \cdot \dots \cdot \frac{225-1}{225} = \frac{2^2-1^2}{2^2} \cdot \frac{3^2-1^2}{3^2} \cdot \dots \cdot \frac{15^2-1^2}{15^2}$
 $= \frac{(2-1)(2+1)}{2 \cdot 2} \cdot \frac{(3-1)(3+1)}{3 \cdot 3} \cdot \dots \cdot \frac{(15-1)(15+1)}{15 \cdot 15} = \frac{1 \cdot 3 \cdot 5 \cdot \dots \cdot 15}{2 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 3 \cdot \dots \cdot 15 \cdot 15}$
 $= \frac{1}{2} \cdot \frac{8}{15} = \frac{8}{15}$

$12\sqrt{5} - 29 = \sqrt{144 \cdot 5} - \sqrt{29^2} = \sqrt{720} - \sqrt{841} < 0$. olduğu üçün
 kök altında $|12\sqrt{5} - 29| = |29 - 12\sqrt{5}| = 29 - 12\sqrt{5}$ yazılmalıdır.

125. $\sqrt{\frac{12\sqrt{5} - 29}{29 - 12\sqrt{5}}} - \sqrt{12\sqrt{5} + 29}$ ədədinin tam

olduğunu bilərək onu tapın.
 A) -3   B) 3   C) 6   D) -6   E) 0

İfadənin qiymətini tapmaqda, $12\sqrt{5} \pm 29$ kəməsi $(a \pm b)^2$ nin tam kvadratlarıdır. $(a \pm b)^2 = a^2 + b^2 \pm 2ab$, burada $a^2 + b^2 = 29$ buradan a və b -ni seçmə yolu ilə tapmaq. $\pm 2ab = \pm 12\sqrt{5}$.

$2ab = 2 \cdot 6\sqrt{5} = 2 \cdot 3 \cdot 2\sqrt{5}$

$6^2 + \sqrt{5}^2 = 36 + 5 = 41 \neq 29$

$3^2 + (6\sqrt{5})^2 = 9 + 180 = 189$ olduğundan $a = 2\sqrt{5}$, $b = 3$ götürməliyik.

$\sqrt{29 - 12\sqrt{5}} - \sqrt{29 + 12\sqrt{5}} = \sqrt{(2\sqrt{5} - 3)^2} - \sqrt{(2\sqrt{5} + 3)^2} = 2\sqrt{5} - 3 - (2\sqrt{5} + 3) =$
 $= 2\sqrt{5} - 3 - 2\sqrt{5} - 3 = -6$

Bunun qiymətini bəzə qisqaca üsulla tapmaq. I nəzərə alaraq ki azalan ədədlərdən kiçik olduğu üçün fərq mənfi olacaq.

126. $\sqrt{|48\sqrt{5} - 116|} - \sqrt{48\sqrt{5} + 116}$ ədədinin tam

olduğunu bilərək onu tapın.
 A) -6   B) 6   C) 0   D) 12   E) -12

$\sqrt{48\sqrt{5} - 116} = \sqrt{48^2 \cdot 5} - \sqrt{116^2} = \sqrt{11520} - \sqrt{13456} < 0$ olduğundan

$\sqrt{|48\sqrt{5} - 116|} - \sqrt{48\sqrt{5} + 116} = -\sqrt{(116 - 48\sqrt{5})^2} - \sqrt{(116 + 48\sqrt{5})^2} =$

$= -\sqrt{116^2 - 48\sqrt{5}^2} - 2 \cdot \sqrt{116 \cdot 48\sqrt{5}} - \sqrt{116^2 + 48\sqrt{5}^2} =$

$= -\sqrt{116^2 - 48\sqrt{5}^2} - 2 \cdot \sqrt{116^2 - (48\sqrt{5})^2} + 116 + 48\sqrt{5} =$

$= -\sqrt{232} - 2 \cdot \sqrt{13456 - 11520} = -\sqrt{232} - 2 \cdot \sqrt{1936} = -\sqrt{232} - 2 \cdot 44 =$
 $= -\sqrt{232 - 28} = -\sqrt{204} = -12$

127. $|3x - 18| + |x - 3y - 9| = 0$ olarsa, $x + y$ cəmini tapın.
 A) 7   B) 6   C) 8   D) 5   E) 10

128. $|2x - 6| + |x - 2y + 5| = 0$ olarsa, xy hasilini tapın.

A) 12   B) 3   C) 16   D) 4   E) 2

$\begin{cases} 2x - 6 = 0 \\ x - 2y + 5 = 0 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} 2x = 6 \Rightarrow x = 6:2 \Rightarrow x = 3. \\ 3 - 2y + 5 = 0 \Rightarrow 8 = 2y \Rightarrow y = 8:2 = 4. \end{cases}$
 $x \cdot y = 3 \cdot 4 = 12$

129. Hesablayın:

$(1 - 2) + (3 - 4) + (5 - 6) + \dots + (999999 - 1000000) =$

A) 1000000   B) -1000000   C) -500000
 D) 500000   E) 999999

$= -1 + (-1) + (-1) + \dots + (-1) = -1 \cdot 500000 = -500000.$

1 milyondan fərqli -1 olan 5 yüz min cüt yaranır. onların da cəmi -500 000 verir.